

FIGYELŐ

Szépirodalom

Rivalda 2006—2007 *Hat mai magyar dráma*

A 2006/2007-es magyar színházi évad egyfajta keresztmetszetét tartjuk a kezünkben — ha eltekintünk attól az önmagában csupán technikai jelentőségű ténytől, hogy a közreadott művek közül kettő még az előző, tehát a 2005/2006-os évadban került (ős)bemutatásra. Vagyis, gondolkodik el a tájékozódó, inkább naptári éveket kívánna lefedni a dokumentálás? Nos, az elsődlegesen évadosságra való figyelés bizonyosan ott van a válogató gesztusú drámagyűjtemény immáron sok évtizedes, bőven a rendszerváltoztatás előtt induló történetében, s ezért aktualitásában úgyszintén, legalábbis nagyobbbrészt: hatból négy esetben. Ami nem kis következetesség magyar tájon... Így aztán ha lehetne is konzekvensebb a szerkesztődés, nyilván nem jelenthetett célt a mechanikus figyelem merevségének érvényesítése a válogatók által feltehetően érzékelt szellemi teljesítmények ellenében, s még nyilvánvalóbb: a célévadban is tovább

játszhatták éppenséggel a színpadokon esetenként már korábban fel tűnő darabok egyharmadát is akár.

Érdemleges kérdésként inkább tehát csak az vetődik fel, hogy mi-féle keresztmetszettel van dolgunk. Irodalmival mindenekelőtt, amennyiben a létrejött színjátékművek drámai szövegalapzatait sorakoztatja fel a *Rivalda*, vagyis a dramaturgi munkabeavatkozás előtti szerzői produktumokat, ám nem utolsósorban gyakorlati-konkrétan is egyúttal, amennyiben eme irodalmi „alapok” bekerülése jól láthatóan csak akkor történt meg itt minden esetben, amennyiben ténylegesen előadták azokat. S hogy hol? Pontosan ebben mutatkozik aggályos pontosságúnak látszó kiegyensúlyozottság, hiszen 2-2 darab került színre Budapesten, vidéki színházban (Debrecen, Veszprém) és határon túl (Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely).

Mindamellettt továbbra is eleven a „miféle keresztmetszet” problémája akkor, ha az olvasó kiszúrja: olyan bemutató irodalmi kiindulópontja is szerepel az összeállítás szövegei között, amelynél az

egyik válogató, Pinczés István volt a rendező. Persze megnyugodva állapíthatjuk meg, hogy mégsem a szerző, Zalán Tibor szerkesztette be saját két felvonásos drámáját (*Katonák, katonák*) a legújabb *Rivaldába*, hanem *csak az egyébként a játéktér kialakításában is részt vevő fő szövegfeldolgozó*. Igaz, ez a tény egyfelől élesen láttatja megint, hogy a gyűjtemény drámái, ezek az irodalmi szövegek a maguk textuálisában vajmi keveset mondanak el a felhasználásukkal létrejött bemutatókról, illetve másfelől az is nyugtalanító momentumként motoszkálhat az érdeklődő fejében, hogy akkor a jelen kontextusban voltaképp mire is vonatkoznak a közreadott színlapok és az előadásokról készített felvételek szorosan tapadó adatai. Ezen a ponton kénytelenek vagyunk emlékeztetni arra, hogy a hazai színháztudomány még igencsak gyerekcipőben jár, amiből következően a színikritika és a színi dokumentálás, egyáltalában a színházi gondolkodás újszerűbb alapelveinek mélyreható tisztázása sem történt még meg...

Színházi vonatkozásban ilyen körülmények között leginkább csak annyiban eligazító érvényű a *Rivalda*, hogy milyen jellegű drámaalkotásokat tudott befogadni tavaly-tavalyelőtt a Kárpát-medencei magyar nyelvű színház. A zaláni címadás *nomen est omennek* bizonyul további két színmű esetében is:

Papp András és Térey János közös művében, a *Kazamatákban* „rendesen” lőnek, míg Kiss Csaba költőilátomásos *Kun Lászlója* egyenesen hatalmas hagyományt folytat: a királydrámáét. A másik három dolgozat pedig — Garaczi László, Láng Zsolt és Spiró György munkája — a hetvenes—nyolcvanas—kilencvenes (—kétezres?) évek másik tradícióvonalát viszi tovább. Mindegyikben a kisember familiáris nyüglődése vontatódik a színpadra, különféle variációkban ugyan, de egyformán kevés szereplővel. Úgy látszik, ez a téma negyven éve kimeríthetetlen. Vajon milyen „keresztmetszetet” mutat ez a művészeti állapot társadalmi hajszálgyökérségében? Mindenki vonja le magának a következőt, s ha lehet, katartikusan...

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

(Szerkesztette Pinczés István, *Tarján Tamás és Upor László, Magvető Kiadó, Budapest, 2007, 496 oldal, 2890 Ft*)

FARKAS PÉTER: *Nyolc perc*

Farkas Péter regénye — bár témája, az öregség, köznapi, és a két szereplő (*az öregasszony és az öregember*) is egyidős az emberiséggel — tökéletesen újszerű: nehéz jó prózát írni az öregkorról, kevesen próbálkoztak vele. Az aránylag kiter-